Universitetet i Sørøst-Norge

Håpets frø

Et forslag til tverrfaglig undervisning med utgangspunkt i ensretting og kommersialisering av verdens frøproduksjon

Susanne Moen Ouff | Førstelektor mat og helse
Institutt for friluftsliv, idrett og kroppsøving
Fakultet for humaniora, idrett og utdanningsvitenskap

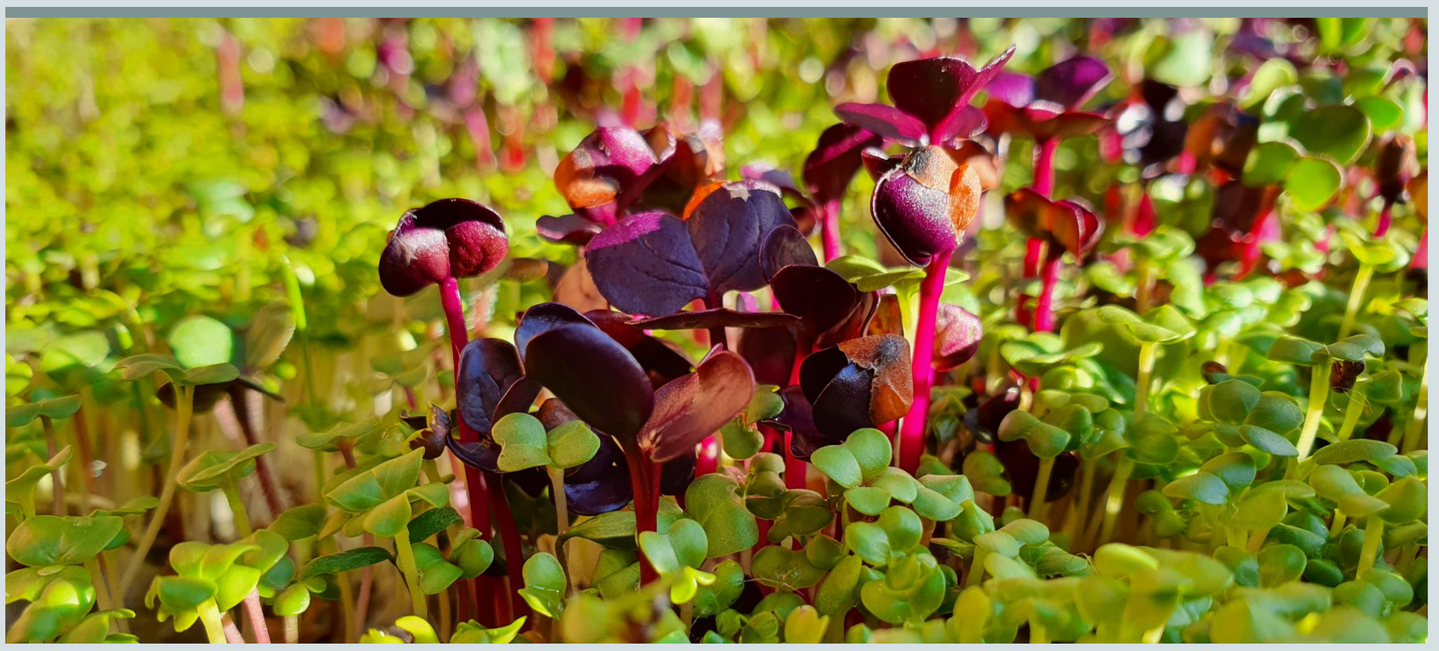

Utgangspunkt og tema

Dagens matvaresystemer blir stadig mer uoversiktlige:

Bonde er ikke det første som slår meg med mannen på bildet under, men i 2021 var Bill Gates den største eieren av landbruksjord i USA (O'Keefe 2020). Hva gjør det med verdens matproduksjon, hvorfor er det viktig å vite og hva har det å gjøre med mat- og helsefaget?

Frø er grunnlaget for all mat, så vi begynner der.

Kunnskap er makt, og en betingelse for medansvar og medvirkning

Utfordringene med ensretting, patentering og kommersialisering av frøproduksjonen i verden, har det siste tiåret fått stadig større oppmerksomhet.

Biomangfoldet synker, bønder blir avhengige av å kjøpe nye såfrø hvert år, friheten til å tilpasse frøene til lokale forhold blir borte, og bønder får sterk avhengighet til én eller få aktører.

Bli kjent med frøene på nært hold

En håndfast og sanselig inngang til tema frø, er å la elevene begynne på nært hold: Hvert frø et landskap for seg. Noen er kantete som fjell, noen ser ut som overflaten på månen, med kratere og uttørka elver.

Elevene kan se på frø og spirer med lupe og følge spireprosessen der rot og spire sprenger seg vei ut av frøet, og se de dunete rothåra.

Praktisk-estetiske erfaringer og opplevelser

Med jutematter og frø til mikrogrønt, kan elevene skape små spire-landskap: ved bare å tilsette vann, kan elevene oppleve kraft-pakka som ligger inne i frøa.

Ulike frø har ulik spiretid, former, uttrykk, smak, behov for vann, lys og så videre, og har læringspotensial på mange områder.

Å «opne dører mot verda og framtida» med global grøtbonanza

Grøt er en rett vi finner over hele verden. Basert på nesten identisk framgangsmåte, er grøt fra alle verdenshjørner helt ulike.

Gjennom grøt kan elevene forbinde seg med folk bakover og framover i historien, og til alle kontinenter. Velg gjerne ett av de tre store frøa: hvete, ris og mais. For eksempel som her, filippinsk Arroz Caldo; risgrøt med kylling.

Det finnes håp for frø (og oss) over hele verden!

Å ta opp store og komplekse spørsmål med elever krever at en også bidrar med håp.

I Norge tar Jasper Kroon i Solhatt vare på den norske grønnsaks-frøarven, og leiter etter, kvalitetssikrer og produserer frø som passer i ulike steder i Norge. Andre steder i verden har vi for eksempel Local Seeds Initiative og OpenSourceSeed, som begge bidrar til lik og åpen tilgang til frø for alle.

Forslaget er ikke prøvd ut på elever i grunnskolen, men på en blanding av studenter og ansatte under Forskningsdagene ved Universitetet i Sørøst-Norge, høsten 2022. Det er ikke planlagt publisering på forsøket.

Samarbeidspartnere
Forskergruppe for sosialsemiotikk, SFL og multimodalitet.
Forskergruppe for kunstnerisk utviklingsarbeid.